

Suomi tarvitsee pikaisesti puhdasta omavaraista energiantuotantoa – tuulivoima on ratkaisu

Tuulivoima on ratkaisevassa asemassa, kun Suomessa lisätään energiantuotannon omavaraisuutta päästöttömästi. Maatuulivoima ei tarvitse valtion tukea ja se tuo kuntiin työpaikkoja, kiinteistöverotuloja ja elinvoimaa monin tavoin.

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne sekä tuoreet selvitykset* kasvihuonekaasujen merkittävästä vähennystarpeesta osoittavat, että Suomen on lisättävä kotimaista, edullista energiantuotantoa. Hiilineutraali, omavarainen energiantuotanto edellyttää kasvavaa tuulivoimatuotantoa. Tällä hetkellä Suomeen on rakenteilla ilman tukia reilusti yli 700 tuulivoimalaa (4400 MW) vuoteen 2025 mennessä. Tasaisen rakentamistahdin jatkuminen sen jälkeenkin on tärkeää paitsi energiaomavaisuuden kasvattamiseksi, myös tuulivoima-alan laajan alihankintaketjun ylläpitämiseksi. Varhaisessa vaiheessa olevia hankkeita on paljon, mutta niitä hidastavat erityisesti lupa-, vaikutustenarviointi- ja kaavoitusmenettelyihin sekä muutoksenhakuun liittyvät haasteet.

Jotta tuulivoimatuotannon kasvutarpeeseen on mahdollista vastata, on rakentamisen esteenä olevat pullonkaulat purettava. Kaavoitus- ja lupaprosesseja sekä hallinto-oikeuksien käsittelyjä sujuvoittamalla voitaisiin nopeasti ja ilman valtion tukea lisätä merkittävästi tuulivoimatuotantoa Suomessa, ja näin edistää sekä ilmastotavoitteiden nopeaa saavuttamista että energiaomavaraisuutta.

Suomen Tuulivoimayhdistys esittää, että:

1. Hallitus ratkaisee tuulivoiman ja Puolustusvoimien toimintojen yhteensovittamisen Itä-Suomessa ja Suomenlahdella niin, että tuulivoimaa voidaan sijoittaa näille alueille heikentämättä Suomen aluevalvontakykyä
2. Hallitus poistaa turhat esteet ja resurssien haaskaus tuulivoiman kaavoituksesta ja luvituksesta
3. Hallitus varmistaa tuulivoimalle turvallisen, ennustettavan ja kannattavan investointiympäristön

Lisätietoja

Anni Mikkonen, toimitusjohtaja
+358 40 771 6114
anni.mikkonen@tuulivoimayhdistys.fi

* Mm. Hiilineutraali Suomi 2035 – ilmasto- ja energiapoliittikan toimet ja vaikutukset (HIISI) -hankkeen mukaan kasvihuonekaasupäästöjen lisävähennystarve olisi lähes 13 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttonnia vuonna 2035 nykykehitykseen verrattuna.

1. Hallitus ratkaisee tuulivoiman ja Puolustusvoimien toimintojen yhteensovittamisen Itä-Suomessa ja Suomenlahdella

Suomeen asennetusta tuulivoimasta ja suunnitelluista hankkeista noin 40 % on Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Tuulivoiman sijoittamista erityisesti Itä-Suomeen ja Suomen eteläisille merialueille rajoittaa muiden rajoitusten ohessa Puolustusvoimien aluevalvonta. Tuulivoiman sijoittaminen erityisesti Itä- ja Kaakkois-Suomeen, mutta myös Suomenlahdelle tasaisi tuulisähkön tuotantoa, koska tarkastelualuetta laajentamalla tuulisuuden vaihtelu tasoittuu. Tuulivoiman sijoittaminen lähemmäs Etelä-Suomen kulutusta myös vähentäisi sähkönsiirron tarvetta. Lisäksi Itä-Suomen kunnat pääsisivät hyötymään tuulivoiman positiivista talousvaikutuksista.

Ratkaisu

- Etsitään aktiivisesti keinoja yhteensovittaa Puolustusvoimien ja tuulivoiman tarpeet.

2. Hallitus poistaa resurssien haaskauksen ja turhat esteet tuulivoiman kaavoituksesta ja luvituksesta

Merituulivoiman tuotantokustannukset ovat laskeneet voimakkaasti ja kiinnostus merituulivoimaa kohtaan on kasvanut Suomessa. Rakentaminen aluevesillä olisi talousvyöhykettä edullisempaa, mutta aluevesiä hallinnoivan Metsähallituksen hankekilpailutusten aloitus on ollut hidasta ja ensimmäiset kilpailutukset järjestetään oletettavasti vasta vuonna 2023 tai 2024. Tämä on ohjannut toimijoita talousvyöhykkeelle. Toiminnanharjoittajat joutuvat tekemään merkittäviä taloudellisia panostuksia talousvyöhykkeellä ennen alueen saamista hallintaansa. Resurssien tuhlaamisen estämiseksi lakia talousvyöhykkeestä tulee näiltä osin selkeyttää. Aluevesien kilpailutuksen nopeuttaminen nopeuttaisi myös merituulivoiman käyttöönottoa Suomessa.

Tuulivoimanhankkeen ympäristövaikutuksista voi valittaa nyt kahdessa vaiheessa; sekä kaavoituksessa että rakennusluvissa. Tämä hidastaa merkittävästi hankkeiden etenemistä ja Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista. Toinen rakentamisen merkittävä hidaste on monimutkainen luvitusääntely sekä ruuhkautuneet viranomais- ja tuomioistuinkäsittelyt. Tällä hetkellä kaavaa ja lupia koskevat valitukset kulkevat erillisinä prosesseina, vaikka nämä olisi järkevää ratkaista yhdellä kertaa. Lisäksi valitusten pitkiä käsittelyaikoja tulee lyhentää varmistamalla, että hallinto-oikeuksissa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa on riittävät resurssit asioiden nopeaan käsittelyyn laadusta tinkimättä. Tämä mahdollistaa hankkeiden nopeamman läpiviennin tinkimättä sidosryhmien vaikuttamismahdollisuuksista.

Ratkaisu

- Säättää nykyisen talousvyöhykelain soveltamiseen selkeämmät periaatteet, joilla määritellään uusien alueiden varaamisesta talousvyöhykkeeltä (EEZ).
- Hallituksen tulee ohjata Metsähallitusta nopeuttamaan merituulivoiman kilpailutuksia aluevesillä, sillä aluevesillä kustannukset ovat EEZ-aluetta halvempia ja teknologia kehittyneempää.
- Poistetaan ympäristövaikutusten tuplavalitusoikeus. Tuulivoimahankkeissa oikea vaihe on kaavoitus, jossa koko hankkeen ympäristövaikutukset arvioidaan. Rakennuslupa on vain teknistä harkintaa.
- Säädetään saman hankkeen kaava- ja lupavalitusten samanaikaisesta käsittelystä.
- Sallitaan sähkömarkkinalaissa myös verkkoyhtiöille mahdollisuus rakentaa useampaa sähköntuottajaa palvelevia tuotannon ”keräilyjohtoja”. Näin vähennetään liityntäjohtojen rakentamista ja vaikutuksia maanomistajille sekä säästetään luontoa.
- Varmistetaan riittävät resurssit lupa- ja valitusviranomaisiin (esim. ELY:t, hallinto-oikeudet, korkein hallinto-oikeus, TEM:n lunastuslupakäsittely ja Metsähallituksen luontopalvelut).
- Säädetään pysyvä vihreän siirtymän hankkeiden lupa- ja valitusasioiden etusijaa koskeva lainsäädäntö (ns. ohituskaista), ja laajennetaan se koskemaan tuulivoimahankkeiden kaavojen lisäksi rakennuslupia.

3. Hallitus varmistaa tuulivoimalle turvallisen, ennustettavan ja kannattavan investointiympäristön

Tuulivoima on Suomessa erittäin kattavasti säänneltyä ja tuulivoimahankkeiden suunnittelun yhteydessä toteutetaan hyvin laajat ympäristöselvitykset. Tuulivoimaa rakennetaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, kuten maankäyttö- ja rakennuslaki, laki eräistä naapurussuhteista, luonnonsuojelulaki, ympäristönsuojelulaki, vesilaki, sähkömarkkinalaki, poronhoitolaki, ilmailulaki, YVA-laki ja lunastuslaki jne. Tuulivoimarakentamista ohjataan myös valtioneuvoston asetuksella tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista.

Tuulivoimaosayleiskaavan ja rakennuslupien muodostama kokonaisuus on erittäin toimiva, kunhan sitä hieman hienosäädetään, jotta pullonkaulat saadaan purettua (kts. kohta 2). Tarvetta suurille lakimuutoksille ei ole. Muista maista saadut esimerkit osoittavat, että kaavoitus- ja luvitusjärjestelmän kokonaisvaltainen muuttaminen pysäyttää hankekehityksen ja rakentamisen useaksi vuodeksi. Siihen Suomella ei ole varaa, sillä uutta puhdasta sähköntuotantoa tarvitaan nopeasti.

Tuulivoimahankkeiden hyödyt ovat valtakunnallisia ja globaaleja, mutta haitat hyvin paikallisia. Kiinteistöverotulo on kunnille merkittävä kannustin kaavoittaa tuulivoimaa alueelleen ja auttaa Suomea saavuttamaan ilmasto- ja energiaomavaraisuustavoitteensa. Tästä syystä kunnan, jonka alueella tuulivoimalat sijaitsevat, pitää jatkossakin saada voimaloista täysi verohyöty.

Merituulivoiman kilpailukyyn parantamiseksi sen kiinteistövero tulisi laskea samalle tasolle maatuulivoiman kanssa. Merituulivoiman kiinteistöveron alentamisesta vallitsi edellisellä hallituskaudella yhteisymmärrys sekä hallituksessa että oppositiossa mutta lakia ei kuitenkaan ehditty muuttaa hallituskauden aikana. Muutokselle ehdittiin saada myös EU:n kilpailuosastolta hyväksyntä ja vahvistus, ettei kyse ole valtion taloudellisesta tuesta. Kiinteistöveron laskeminen tulisi saattaa käytäntöön tulevan hallituskauden aikana.

Ratkaisu

- Panostetaan lainsäädännön ennustettavuuteen pitämällä uudistukset maltillisina - tuulivoima on jo nyt erittäin laadukkaasti säädeltyä.
- Säilytetään voimalaitoksen kiinteistövero kunnissa – hyötyjen pitää kohdistua sinne, missä vaikutukset ovat.
- Pidetään energiakriisiä hillitsevät toimet väliaikaisina ja lyhytkestoisina
- Lasketaan merituulivoiman kiinteistövero maatuulivoiman kanssa samalle tasolle.
- Toteutetaan merituulivoiman demonstraatiohanke.

